

**Ткачук О. Р.** Педагогіка партнерства як основа гуманізації відносин учасників освітнього процесу в початковій школі. Актуальні проблеми початкової освіти : теорія і практика : збірник матеріалів Всеукраїнської з міжнародною участю науковопрактичної конференції (24 жовтня 2023 року) / за заг. ред. О. Гордієнко. Житомир, 2023. С. 27-30.

**О. Р. Ткачук,**  
студентка ННІ педагогіки;  
науковий керівник – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри  
початкової освіти та культури фахової мови **Коновальчук І. М.**  
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

### **Педагогіка партнерства як основа гуманізації відносин учасників освітнього процесу в початковій школі**

Педагогіка партнерства є дуже актуальною в сучасному освітньому контексті. Швидкі зміни у суспільстві, технологічний прогрес та розширення знань створюють нові виклики і вимоги до навчальних систем. Важливо враховувати ці зміни та адаптувати підходи до навчання, спрямовані на співпрацю, партнерство, гуманізацію та демократизацію освітнього процесу.

Багато науковців звертають увагу на педагогіку партнерства як об'єкт дослідження в освітній системі, зокрема І. Бех, Н. Бібік, С. Жданенко, М. Лисенкова, Г. Назаренко, О. Савченко, Дж. Балкун, Й. Слоттагард, Е. Янгрен та інші. Вчені розглядають педагогіку партнерства як ефективний підхід до організації навчання та виховання, спрямований на спільну взаємодію та співпрацю між учасниками освітнього процесу – учнями, вчителями та батьками.

Для того, щоб розкрити сутність педагогіки партнерства, слід з'ясувати зміст поняття "партнерство", яке науковці визначають таким чином: система взаємин, які відбуваються у процесі певної спільної діяльності [4, с. 6]; організаційна форма спільної діяльності, що передбачає об'єднання осіб на відповідних умовах розподілу праці та активної участі в її реалізації [8, с. 8]; явище, що характеризується виконанням об'єктивно наявних зв'язків учителів і учнів із навколишнім світом [1].

Виходячи з наведеного, визначаємо сутність поняття "педагогіки партнерства", що включає в себе демократичне та гуманне ставлення до дитини, гарантуючи їй право на вибір, особисту гідність, повагу та право бути самою собою, незалежно від очікувань вчителя.

У Концепції НУШ педагогіка партнерства розглядається як простір дитинства, який будується на засадах рівності, діалогу, співпраці, прийняття [2]. Сучасні українські науковці визначають педагогіку партнерства як напрям педагогіки, що включає у себе систему методів і прийомів виховання і навчання на засадах гуманізму та творчого підходу до розвитку особистості

[7]; ключовий компонент формули Нової української школи – це взаємна повага до особистості, це педагогіка з особистісно-орієнтованим навчанням у центрі якого – дитина [6, с. 142].

В основі педагогіки партнерства закладені такі принципи: повага до особистості; доброзичливість і позитивне ставлення; довіра у відносинах; діалог – взаємодія – взаємоповага; розподілене лідерство (проактивність, право вибору та відповідальність за нього, горизонтальність зв'язків); принципи соціального партнерства (рівність сторін, добровільність прийняття зобов'язань, обов'язковість виконання домовленостей) [1, с. 19].

Розглянувши принципи, на яких базується педагогіка партнерства, можна побачити, що вона спрямована на побудову відкритих стосунків між всіма учасниками освітнього процесу (учнями, вчителями, батьками, адміністрацією тощо) з метою сприяння гуманізації та демократизації освіти.

Гуманізація освітнього процесу полягає в наголошенні на гуманних, соціальних та емоційних аспектах освіти. Це означає спрямування уваги не лише на здобуття знань та формування навичок, але й на повагу до індивідуальності, врахування емоційного стану учнів, розвиток їхнього потенціалу та сприяння особистісному зростанню. Гуманізація освітнього процесу, в контексті педагогіки партнерства, передбачає акцент на повагу до гідності кожної дитини та врахування її індивідуальних особливостей. Це створює емоційно позитивне навчальне середовище, де учні відчують себе важливими.

Н. Бібік звертає увагу на те, що утілюючи ідеї педагогіки партнерства, вчителю необхідно не лише використовувати в своїй роботі стандартні методи організації навчально-виховного процесу, а й більшою мірою виявляти ініціативу і спрямовувати навчання і виховання таким чином, щоб дитина була постійно залучена до спільної діяльності [6, с. 51]. Саме в цьому виявляється основа демократизації процесу навчання, яка передбачає залучення всіх учасників освітнього процесу до прийняття рішень, спільного планування, організації та оцінки навчання [5, с. 2]. Цей підхід сприяє розширенню учнівських можливостей та впливу на навчальну діяльність, розвитку громадянських якостей.

Педагогіка партнерства виступає за створення гармонійних, доброзичливих та сприятливих умов для навчання і розвитку кожної особистості. Вона покликана підкреслити важливість кожного учня, врахувати його індивідуальність, потреби та розвинути в нього глибоке розуміння свого місця у світі та громадянського спілкування з оточенням. Також варто зауважити, що педагогіка партнерства наголошує на важливості відкритості, діалогу, рівності всіх учасників навчального процесу. Вона прагне впроваджувати принципи демократії, забезпечуючи кожному голос і можливість брати участь у прийнятті рішень, що стосуються навчання та виховання.

Можна підкреслити, що педагогіка партнерства є основою для гуманізації та демократизації освітнього процесу в початковій ланці освіти. Вона надає можливість усім учасникам навчання – учням, учителям, батькам

та адміністрації – активно співпрацювати та спільно приймати важливі рішення.

Партнерський підхід у навчанні допомагає учням розвивати навички співпраці, критичного мислення та самореалізації. Кожен учень має можливість брати участь у прийнятті рішень, висловлювати власні ідеї та сприяти формуванню відкритого та толерантного середовища навчання.

Гуманізація освітнього процесу через педагогіку партнерства дозволяє кожній дитині відчувати свою важливість та цінність. Врахування індивідуальних особливостей та потреб кожного учня допомагає створити сприятливий емоційний фон та сприяти гармонійному особистісному розвитку.

Таким чином, педагогіка партнерства є ефективним засобом забезпечення якісної, гуманної та демократичної освіти, що сприяє зростанню індивідуальності та усвідомленню нею своєї ролі в суспільстві, впровадження педагогіки партнерства допомагає створенню сприятливого середовища для всебічного розвитку особистості кожного учасника освітнього процесу.

### Список використаної літератури

1. Бех І. Д. Компонентна технологія сходження зростаючої особистості до духовних цінностей. Початкова школа. Київ-Черкаси: Букрек, 2018. 320 с.
2. Концепція Нової української школи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 02.10.2023).
3. Кравчинська Т. С. Педагогіка партнерства – основні ідеї, принципи та сутність. URL: [https://lib.iitta.gov.ua/707221/1/%D0%9A%D1%80%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B8%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0\\_%D1%82%D0%B5%D0%B7%D0%B8.pdf](https://lib.iitta.gov.ua/707221/1/%D0%9A%D1%80%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B8%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D1%82%D0%B5%D0%B7%D0%B8.pdf) (дата звернення: 02.10.2023).
4. Левківський М. В. Історія педагогіки: Навч.-методичний посібник. Вид. 4-ге. Навч. Пос. Київ: Центр навчальної літератури, 2011. 190 с.
5. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи / Загальна редакція Грищенко Михайло та ін. Київ, 2018. 2 с.
6. Нова українська школа: поради для вчителя / за заг. ред. Н. М. Бібік. Київ: Літера ЛТД, 2018. 160 с.
7. Що таке педагогіка партнерства і навіщо вона в НУШ. URL: <https://nus.org.ua/articles/pedagogika-partnerstva-shho-tse-take-ta-yak-zrozumity-chy-vona-ye-u-shkoli/> (дата звернення: 02.10.2023).
8. Ягупов В. В. Педагогіка: Навч. посібник. Київ: Либідь, 2002. 560 с.